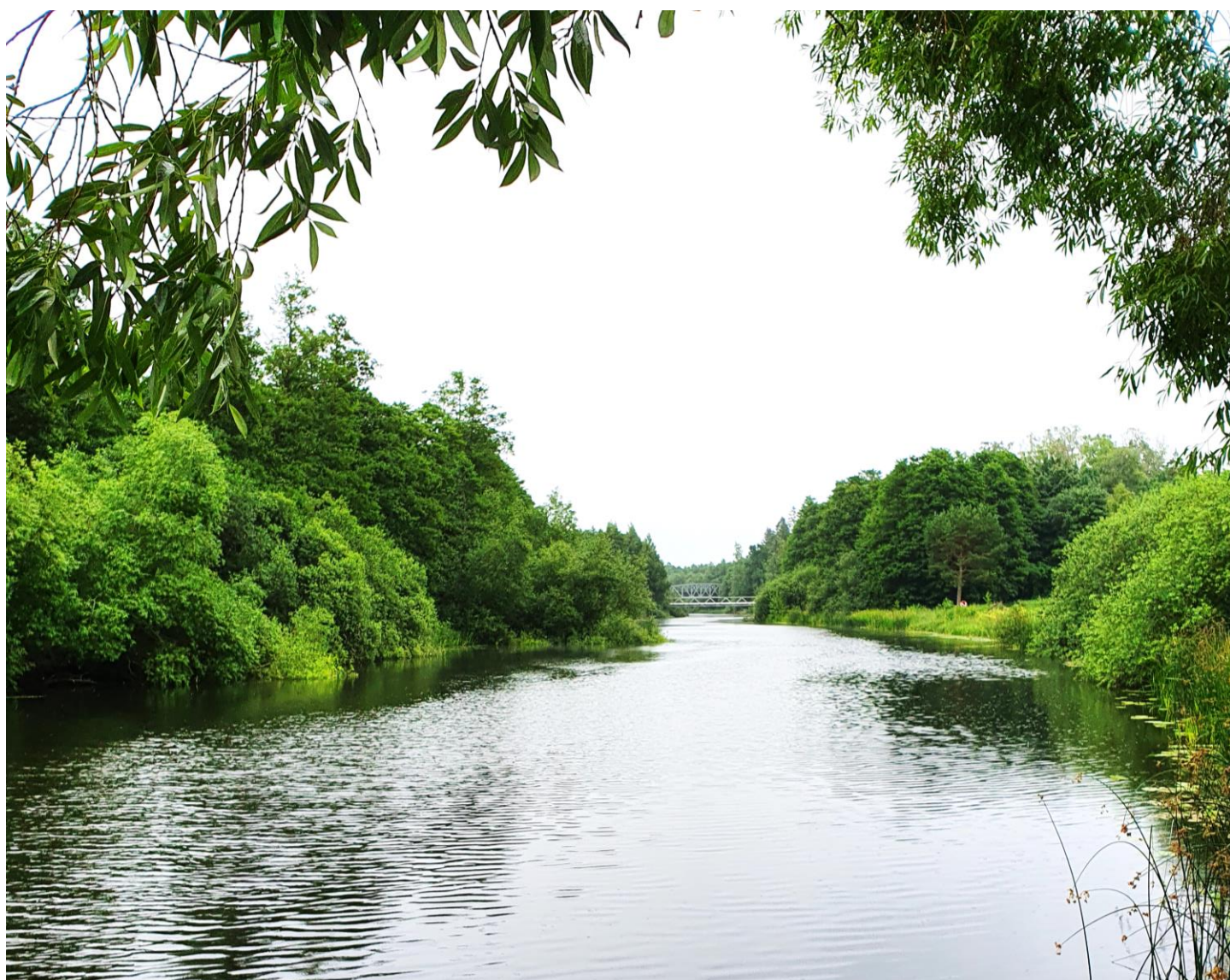

*Ledande experter
för en levande värld.*

PM

**Inventering av Kungsfiskare, Södra Svartå
strand (etapp 2)
Mjölby kommun**

Titel: Inventering av Kungsfiskare, Södra Svartå strand (etapp 2)

Version: 1

Datum: 2020-08-12

Uppdragsgivare: Mjölby kommun

Uppdragsnummer: 2045-06

Dokumentnamn: 2045-06_PM_Inventering_av_kungsfiskare_v1

Rapport genomförd av: Dennis Jonason

Rapport granskad av: Hanna Oskarsson

Rapport verifierad av: Dennis Jonason

Bilder: Dennis Jonason

Eftersök av kungsfiskare och dess bohål har genomförts i anslutning till Svartån vid området för etapp 2 av Svartå strands exploatering, Mjölby kommun. Inga observationer kunde dock konstateras. Födosöksmöjligheterna utmed Svartån är överlag goda och potentiella bohålsplatser förekom, men dessa var i dagsläget till stor del överväxta. Restaureringsinsatser har potential att skapa de rätta förutsättningarna för arten, men var, hur och sannolikheten för detta kräver ytterligare utredning.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Allmänt.....	1
1.2	Uppdraget	1
1.3	Kungsfiskaren.....	1
2	Metod	2
2.1	Tidigare rapporterade observationer	2
2.2	Fältinventering.....	2
3	Resultat.....	3
3.1	Tidigare rapporterade observationer	3
3.2	Fältinventering.....	4
4	Slutsats.....	5
5	Referenser	6

1 Inledning

1.1 Allmänt

Södra Svartå strand är ett stadsbyggnadsprojekt i centrala Mjölby mellan järnvägen och Svartån som rinner genom staden. Etapp 1 har resulterat i totalt 376 bostäder, mestadels flerbostadshus (Mjölby kommun, 2019).

Etapp 2 för området planeras att inrymma upp till 900 bostäder inom 17 ha. Vid sidan av bostäder är också syftet att skapa visuella och fysiska länkar till Svartån för kommuninnevånarna i form av spänger, bryggor, anlagda stigar och viss gallring. Tillgängligheten ska även förbättras då en ny gång- och cykelbro planeras. Detaljplanearbetet pågår och samråd planeras till senhösten 2020.

1.2 Uppdraget

Som del av pågående detaljplanearbete behöver förekomsten av kungsfiskare inventeras i anslutning till Svartån vid området för etapp 2 av Svartå strands exploatering, samt inom för arten tillhörande influensområde. EnviroPlanning AB har av Mjölby kommun fått i uppdrag att utföra uppdraget som i sin helhet består av två delar:

Del 1: Inventering av kungsfiskare och bohål

Del 2: Ge förslag på hur kungsfiskarens livsmiljöer kan komma att påverkas av föreslagna förändringar inom planområdet och vilka försiktighetsåtgärder som bör vidtas.

Del 2 fullföljs enbart vid konstaterat fynd av kungsfiskare eller dess bohål.

1.3 Kungsfiskaren

Kungsfiskaren (*Alcedo atthis*) (figur 1) förekommer sparsamt från Skåne upp till södra Dalarna (Leidenberger et al., 2016; analysisportal.se). Såsom namnet förtäljer är den fiskätande och observeras mestadels vid åar och bäckar med lummig strandvegetation. Den kräver lodräta strandbrinkar eller motsvarande miljöer helst i närhet till vattendrag, men har rapporterats upp till 800 m från närmsta fiskevatten (ArtDatabanken, 2019). I strandbrinken gräver den sitt bo som utgörs av en tunnel som leder till en kammare upp till en meter in i brinken. Ingångshålet går att känna igen då det är lätt ovalt och ca 5–6 cm stort (ArtDatabanken, 2019).

Kungsfiskaren är förtecknad i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv (rådets direktiv 79/409/EEG), i Bernkonventionen bilaga II (strikt skyddade djurarter) och ingår i Natura 2000. I Sverige är den rödlistad (klassad som sårbar), fredad enligt jaktförordningen 1987 (1987:905) och tillhör Statens Vilt enligt 33 § jaktförordningen. Artens sårbarhet kan främst härledas till bristen på lämpliga vattendrag med brinkar (SLU, ArtDatabanken, 2020; ArtDatabanken, 2019).

Figur 1. Kungsfiskare (*Alcedo atthis*) i närbild.

2 Metod

2.1 Tidigare rapporterade observationer

Innan fältarbetet eftersöktes tidigare dokumenterade observationer av kungsfiskare i Analysportalen för biodiversitetsdata (Leidenberger et al., 2016; analysisportal.se) för perioden 2010–2020. Eftersök gjordes utmed Svartån inom ca 5 km fågelvägen från detaljplanområdet. Vad som finns inrapporterat behöver dock nödvändigtvis inte spegla den verkliga artförekomsten, utan utgjorde endast ett underlag för inventeringen.

2.2 Fältinventering

Fältinventeringen utfördes inom ett område ca 100 m från Svartåns båda strandkanter vid området för etapp 2 och dess för arten uppskattade influensområde norr och söderut (totalt ca 1 200 m per strandkant) (figur 2). Genom att långsamt vandra genom området söktes artens närvaro visuellt samt med hjälp av fågelsång. I samband med detta söktes även efter bohål i lodräta strandbrinkar eller likvärdiga miljöer. Tät vegetation i kombination med svår terräng förhindrade dock inspektion av strandkanterna utmed vissa delar av inventeringssträckan. Vid dessa tillfällen var dock visuell inspektion från motsatt sida av Svartån möjlig. Eventuella fynd av arten koordinatsattes (SWEREF 991500) med hjälp av appen QField. Fältinventeringen utfördes vid tre tillfällen fördelade mellan 2020-06-30 och 2020-07-30.

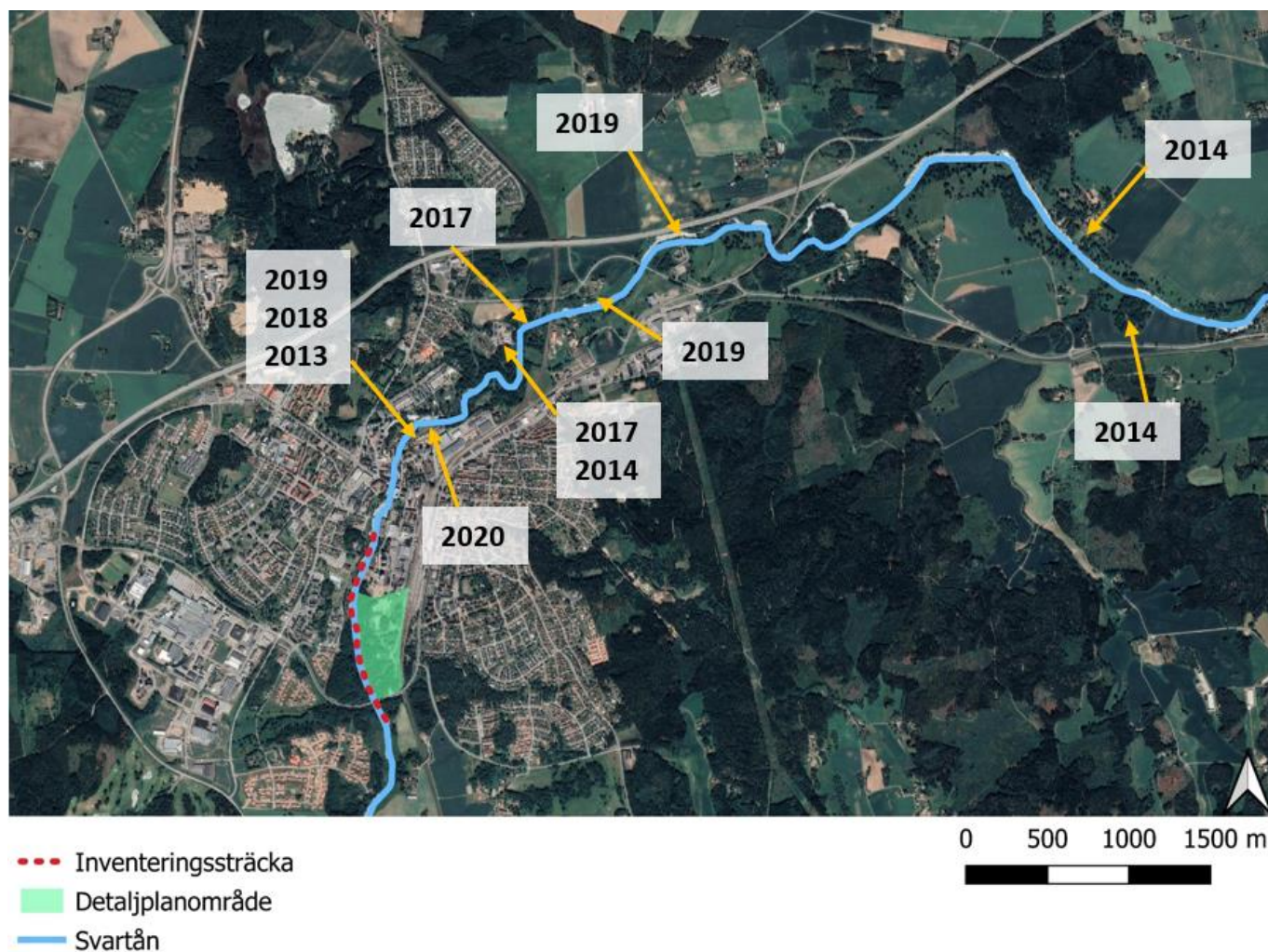

Figur 2. Karta över detaljplan- och inventeringsområdet.

3 Resultat

3.1 Tidigare rapporterade observationer

Eftersök av tidigare dokumenterade observationer av kungsfiskare för åren 2010–2020 resulterade i elva observationer, alla norr om detaljplanområdet och så sent som 2020 vid Mjölby hembygdsgård (Leidenberger et al., 2016; analysisportal.se, figur 3). Närmaste registrerade observation söderut var i trakterna av Strålsnäs, Boxholms kommun (ej del av figur 3).

Figur 3. Plats och årtal för tidigare registrerade observationer av kungsfiskare. Data från Analysportalen för biodiversitetsdata (Leidenberger et al., 2016; analysisportal.se).

3.2 Fältinventering

Inga observationer av arten eller tänkbara bohål konstaterades vid någon av de tre inventeringarna. Däremot noterades flera mer eller mindre lämpliga platser för bobyggande. Platserna bestod av sandiga/leriga brinkar och slän-
 ter vid och i nära anslutning till Svartån. Dessa var dock i dagsläget beskug-
 gade och till stor del överväxta (figur 4).

Figur 4. Potentiella bomiljöer för kungsfiskare noterade vid fältinventering.

4 Slutsats

Individer av kungsfiskare eller bohål från arten observerades inte inom inventeringsområdet. Miljön är överlag god gällande födosökmöjligheter med bland annat överhängande grenar som utsiktsplats efter fisk, men lider brist på lämpliga strandbrinkar för bohålsbyggande. De brinkar eller motsvarande som ändå noterades var sannolikt i dagsläget inte av tillräcklig kvalitet eller i rätt läge att de skulle attrahera fågeln. De kan dock ha potential att utgöra grund för restaureringsinsatser. Det kan även finnas möjlighet att skapa helt nya, konstgjorda, brinkar i strandkanten eller i dess närhet om kommunen så önskar. Kungsfiskaren tål i allmänhet störningar såsom båtar och flanörer, så länge inte störningarna kvarstår vid boet någon längre tid (ArtDatabanken, 2019). Möjligheten finns därför att arten skulle kunna hantera en exploatering av detaljplanområdet om de rätta anpassningarna görs. Eventuella restaureringsinsatser och/eller skapandet av nya habitat kräver dock ytterligare utredning.

En naturvårdsart som kungsfiskaren skulle ge mervärden till området då ekosystemtjänster såsom biologisk mångfald och rekreation skulle förstärkas. Detta i linje med kommunens förslag på ekosystemtjänststrategi (Jonason & Berg, 2020). Eventuell förlust av andra värden som följd av en exploatering skulle på så sätt kunna kompenseras.

5 Referenser

- ArtDatabanken, 2019. Artfakta. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/alcedo-atthis-100004>
- Jonason, D., Berg, S., 2020. Analys och kartering av ekosystemtjänster i Mjölby kommun. Mjölby kommun.
- Leidenberger, S., Käck, M., Karlsson, B., Kindvall, O., 2016. The Analysis Portal and the Swedish LifeWatch e-infrastructure for biodiversity research. Biodiversity Data Journal 4: e7644. doi: 10.3897/BDJ.4.e7644.
- Mjölby kommun, 2019. Protokollsutdrag. Svartå Strand Etapp 2 – presentation.
- SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.